

СЕНАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ СТВОРЕННЯ ТИМЧАСОВОЇ АЛІАНТСЬКОЇ РАДИ

ВАШИНГТОН. — Предсідник сенатської Комісії для Закордонних Справ Там Конелі вийшов з пропозицією, щоб Об'єднані Держави створили Тимчасову Раду для наладжування світових політичних справ. Цю пропозицію він предкладає секретареві стейту Едвардові Стетінісові в цім переконанні, що її можна буде перевести в життя тоді, коли недалека дипломатична конференція згодиться на засади світової безпеки миру.

Така Тимчасова Рада, на думку Конелі, могла стати дорадчим тілом для наладування непорозумінь, які вже вийшли на верх, або які можуть з'явитися вчасі заки постійні умовини миру будуть ратифіковані Злученими Державами й іншими країнами.

Як приклад потреби такої Тимчасової Ради сенатор згадав Грецію, де Тимчасова Рада могла була інтерв'ювати для полагождення ворожнечі.

АМЕРИКА ПОСТАНАТИМЕ БІЛЬШЕ ЗАСОБІВ ДО ФРАНЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Між урядом Злучених Держав і представниками Франції та Англії прийшло до порозуміння, що Америка буде посилати до визволених країв Європи, а зокрема до Франції більше припасів, ніж це було досі. Такі доставки лежать у спільних інтересах Аліантів, бо допомагають війні. Труднощі полягають в недостатці кораблів, бо кораблі перевозять тепер воєнні матеріали для армій. Однак в переговорах прийнято засаду, що постачання харчів буде відбуватися на підставі місячного запобігання. Спеціальний привилей дістала Франція, яка досі діставала припаси через департамент війни. Від тепер Франція буде могла переговорювати з відповідними департаментами, які рішення про запобігання.

СНІГОВІЯ СПИНЯЄ ВУЛИЧНИЙ РУХ НА СХОДІ

НЬО ЙОРК. — У східних степах падав безупинну в неділю сніг через 24 години та спивний вуличний рух як у великих містах так і поза їх обрубом. Внаслідок сніговниці зросла небезпека зударів авт і торговельних троків. Найбільше терплять доставки харчів у містах. Ця невгода зросла ще більше тим, що два відділи юні візників вийшли на страйк в околиці Нью-Йорку і припинили доставку сертифікованого молока, призначеного для дітей і хворих по шпиталях. Страйк вибух через те, що одна група робітників хоче довести до вступлення до юнії 150 робітників зайнятих на молодечій фермі Вокер-Гордона.

ПУБЛИКА НЕ ПОБАЧИТЬ ІНАВГУРАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНГТОН. — Вашингтонські готелі дістали замовлення на час інавгурації президента, тобто на день 20 січня до таких розмірів, що 94 відсотки всіх кімнат уже заняті. Предсідник Ради Комісарів Дистрикту Колумбія звернувся листовно до президента Рузвельта з проханням остерегти публіку, що з нагоди інавгурації президента не буде у Вашингтоні паради, отже натовп публіки до Вашингтону для побачення паради буде безцільний.

НАТИСК НА КОНГРЕС ЗАГРОЖУЄ ДЕМОКРАТІЇ

НЬО ЙОРК. — Коли різні бізнесові групи та організації не припинять натиску на конгрес, то в Злучених Державах прийде до такої диктатури, яка пануватиме в Соедтах або в Німеччині. Таку острогоу оприлюднює Стюарт Чейз, письменник-економіст, що працює для Твенті Сентурі Фонд.

Чейз вичисляє довгу лісту груп, які у Вашингтоні потворили так звані „лабі", тобто понаставляли своїх людей, які мають впливати на конгресменів, щоб вони переводили закони, прихильні для інтересів цих груп. Такі „лабі" мають організації робітників, фермерські, бізнесменські і різних професіоналістів. Коли всі ті групи будуть діяльні на свій лад після демобілізації, тоді для звичайної публіки не лишається вже нічого, а з тим прийде економічне заломавання — міркує Чейз. Таких груп натиску, що мають свої репрезентації у Вашингтоні, є аж 400. Кожна група має свої гасла, якими застрашує конгрес і роздирає на куски законодавче тіло. Конгрес тепер піддається сильним групам, але після війни буде мусів якомусь тому зарадити, інакше настане диктатура груп споза конгресу, а потім прийде один диктатор.

70 ЛІКАРІВ ЗГІНУЛИ НА ВІЙНІ

ШКАГО. — Журнал Медичного Товариства виявляє, що досі згинули 70 лікарів на воєнних фронтах, а 113 померли у військовій службі. Найбільше гине молодих лікарів у віці 25—34 літ життя.

ШУКАЄТЕ ПРАЦЮ? — Наперед догляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Міліон книжок для перевиховання молоді в Італії

ВАШИНГТОН. — Аліантська комісія в Італії видрукувала міліон шкільних підручників для переведення кампанії перевиховання дітей з фашистського наставлення на Тіше. Звіти, які наспіли до департаменту війни згадують про корисний поступ у цій кампанії між шкільними дітьми. Пересічно 80 відсотків шкільної дівчати ходить найовшо на науку.

Найтяжче завдання було повикидати фашистські приписи із шкільних підручників. Треба було дізнатися позмінювати текст у різних шкільних підручниках а 759 підручників у школах другого ступня треба було цілком усунути. Видавання нових шкільних підручників в Італії було утруднене через недостачу паперу, отже треба було привести папір з Америки.

ЗРІСТ АНТИСЕМІТИЗМУ У ВИЗВОЛЕНИХ КРАЯХ

НЬО ЙОРК. — На зібранню Сіоністичної Організації Америки в готелю Билтмор промовляв її предсідник д-р Ізраель Голдстін. Його помічення про жидівські справи в Європі такі: Встріть відносин можна завважати у Франції та в Румунії. Визволення цих країв не принесе визволення для жидів. Всякий чоловік, який вчасі війни захопив від жидів дім, ферму, підприємство, крамницю, не схоче віддати її назад бувшому власникові. Такі люди будуть ще вести агітацію проти жидів. З таким наставленням виринає питання, що зробити з дітьми жидів, які опинилися в Європі поза границями Росії? Вони будуть мусіли побудувати собі нові доми і почати нове життя. Для таких жидів треба створити батьківщину в Палестині.

ПІДПРИЄМСТВО ЗІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ У ВЕНЕЗУЕЛІ

САН ФРАНЦИСКО. Другу концесію на добування нафти в державі Венесуела у Південній Америці дістала від тамошнього уряду Річмонд Експлорейшен Компані, як це виявив предсідник Стендарт Ойл оф Каліфорнія. Річмонд Експлорейшен є підвладною компанією для Стендарт Ойл. Вона дістала концесію на міліон акрів землі над рікою Орінко, в провінції Монагас у Венесуелі.

Чесько-совєтський спір за посідання Карпатської України

ЛОНДОН. — Іван Петрушка комуністичний провідник на Карпатській Україні, бувший член чеськословацького кабінету, предположив д-рови Бенешови, чеськословацькому президенту домагання відступити негайно Карпатську Русь совєтській Україні. Він покладається на загально народний плебісцит, що випав у користь прилучення до совєтської України. Крім цього він покликався на мову, котра мовляла на Шкарпаття зовсім така, як на совєтській Україні.

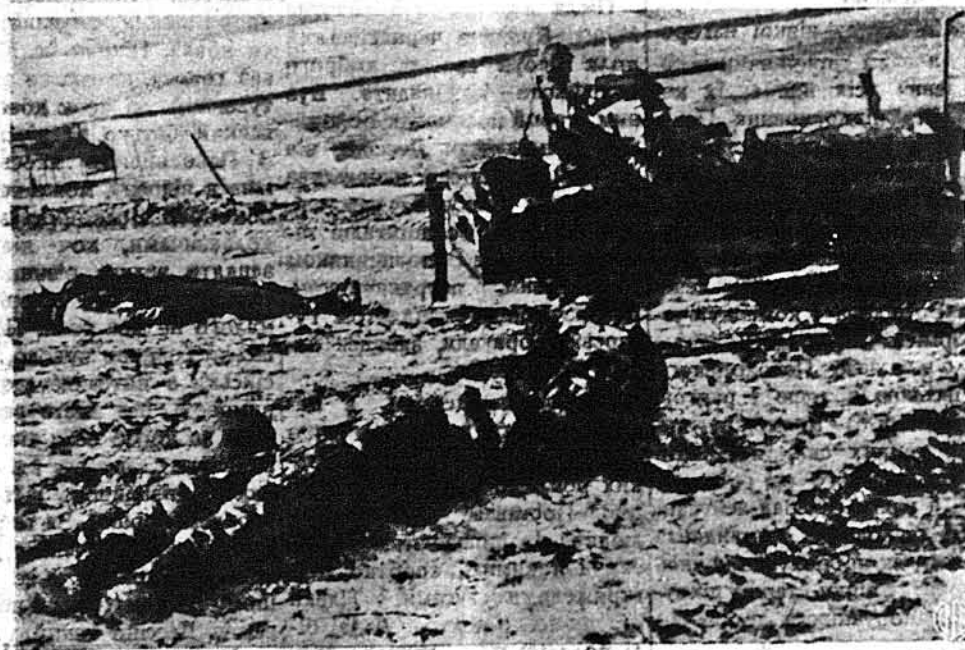
Домагання Петрушки викликало поважне занепокоєння в чеськословацькому уряді, тим більше, що Петрушка домагається відступлення совєтській Україні земель аж по Татри, що досі належали до Словащини. Аби перебігти ці заходи, д-р Бенеш вислав до Москви Франтішека Немаца, котрого він недавно йменував був чеськословацьким губернатором Підкарпатської Русі. Чехословацькі часописи пишуть, що Бенеш недавно підписав угоду з Совєтським Союзом, на основі котрої Підкарпатська Русь має належати до Чехословащини. Ходять чутки, що недавно тому Молотов заявив чеськословацькому уряду, що совєтський уряд готовий стояти при тій угоді, але додав, що в краю існує сильний рух за прилучення Русі до Великої України. Чеськословацький уряд не знає, чи заява Молотова це ультимат, приятельська порада, чи тільки інформація.

Чеськословацький уряд визнав люблінський комітет тимчасовим урядом Польщі. У Москві комуністична „Правда" каже, що Мадярщина домагається повороту Русі Мадярщині.

ЛОНДОНСЬКИЙ УРЯД ЗАЛЯКАНИЙ НАБЛИЖАЮЧОЮСЯ КОНФЕРЕНЦІЄЮ

ЛОНДОН. — Лондонський польський уряд з прем'єром Аріцшевським поважно занепокоєний можливістю, що наближаючися конференція президента Рузвельта з Чорчилем і Сталіном може погодитися на фактичну ситуацію, що створилася в Польщі, себто згодитися мовчки на призначення люблінського комітету тимчасовим польським урядом, за який його вже визнав совєтський уряд.

Кароль Попель, провідник партії християнських демократів, зявився з делегацією чотирьох польських партій у президента Рачкевича з домаганням, скликати негайно конференцію чотирьох партій: соціалістичної, націоналістичної, християнсько-демократичної й селянської аби зробити ще одну спробу створити польський коаліційний уряд. Поляки бояться, що, довго вони розднані, британський уряд не буде з ними говорити. До такої спроби заставляє лондонських поляків підпілля в Польщі, котре всеще вірить, що при добрій політиці поляки могли б врятувати для себе деякі землі на схід від лінії Курзона, може навіть Львів. Лондонські поляки однак такої надії не мають.

НІМЕЦЬКА ОФЕНЗИВА ЗДЕРЖАНА І ВІДБИТА ЗАВДЯКИ ЖЕРТВАМ, ЩО ЇХ БАЧИМО. — Перед нами на образку наші хлопці на снігу, що віддали своє життя в Бельгії, здержуючи нацистську навалу. А на джипі інші хлопці, що обстрілюють ворога, продовжуючи діло своїх погиблих товаришів.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ПОЧИНАЄ ОФЕНЗИВУ В ПОЛЬЩІ

ЛОНДОН. — У суботу вечором сповістив Сталін, що Червона Армія почала в Польщі нову зимову офензиву, та подав вістку, що совєтські війська, проломивши ворожі лінії на західній березі Висли, 100 миль від Варшави на полудне, розбили німецькі лінії на 37 миль широкому фронті й посунулися вглиб на 25 миль. Цей самий комунікат подав, що Червона Армія добула за два перші дні офензиви 350 міст і сіл та дійшла на віддалі 70 миль від промислового німецького Шлєску.

Берлін, що вже давніше сповіщав про початок російської офензиви, доніс про ще дві російські офензиви, одну в Східній Пруссії, другу в Чехословащині.

У неділю московський комунікат говорив, що нова офензива Червоної Армії в південній Польщі захопила дальших двіста місцевостей та посунула совєтські лінії 17 миль наперед. Червона Армія перейшла ріку Ніду 38-милевим фронтом, взяла приступом Гури, 64 миль від німецької границі, та Соколіну, 32 миль від Кракова. В Чехословащині захоплено Люценец, Песивец і 40 інших місцевостей. В Будапешті Червона Армія поробила дальші поступи проти німецьких і мадярських військ, стиснених на невеликій частині міста.

СОВЄТСЬКИЙ ОРГАН НАПАДАЄ НА „АРМІ-НЕЙВІ ДЖОРНАЛ"

МОСКВА. — Урядовий часопис „Ізвестія" виступив з гострою критикою часопису „Америкен Армі енд Нейві Джорнал", закидаючи йому образу Червоної Армії, котрої мовляв цей журнал допустився, кажучи, що Червона Армія мала вести операції в Польщі, а не на Мадярщині, та що, Червона Армія могла би офензивою в Польщі помогти поважно Аліантам на заході, якби Червона Армія не йшла за „приватними інтересами" Совєтського Союзу.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ЗНАВ ПРО ПОЧАТОК ОФЕНЗИВИ НА СХОДІ

ВАШИНГТОН. — „Асошейтід Прес" каже, що президент Рузвельт, прем'єр Чорчил та прем'єр Сталін виробили план офензиви на заході й сході Європи ще в Тегерані, та що згідно з тою угодою Совєтський Союз повідомив заздалегідь Аліантів, коли він починає офензиву на Сході.

ЛЮБЛИНСЬКІ ПОЛЯКИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В ОФЕНЗИВІ

Шістьох кореспондентів: американців, британців і французів, допустили совєтська команда на східний фронт з ціллю, аби вони запізналися з польськими військами, підлеглими Люблінським, котрі воюють на східному фронті попри Червону Армію. В. Г. Лоренс, кореспондент „Нью Йорк Таймсу", каже, що велику частину цих військ становлять поляки з українських земель довоєнної Польщі. Мовляв, вони жоду не терпеливо нагоди битися з німцями. Ними командує генерал Станіслав Поплавський, відзначений в 1943 році президентом Рузвельтом.

На основі власних спостережень Лоренс каже, що Варшава зовсім знищена війною. Нема в ній просто ні одного дому цілого. Передає заподання інших, що з 1,300,000 душ населення німці вбили 770 тисяч.

НІМЦІ ВТІКАЮТЬ З БЕЛЬГІЙСЬКОГО КЛИНА І ГУБЛЯТЬ ЛІТАКИ СОТКАМИ

ЛОНДОН. — Маршал фон Рундштедт покидає чимкорше клин, що його він вбив у аліантські лінії в Люксембургу й Бельгії, та поспішно вицофує свої війська поза охорону Зигфрида Лінії. Відступ покищо відбувається в порядку, але аліантські летуни завдають відступаючим військам страшні втрати. Німецькі відділи, що заخورяють відступ, зводять завзяті бої з військами Першої Американської Армії, що тепер вже підійшла на пару миль до СанВіту. Аліантські війська перерізали теж головну дорогу до того міста з Гуфалізи.

Для знищення німецького клина приєдналися до американців з Третьої Армії ще британці з Другої Армії. Артилерії цих армій тепер б'ють по кожній дорозі, якої можуть уживати німці для свого відступу. „Люфтвафе" мала один з найнесчасливіших днів своєї історії, бо втратила в лютих боях з аліантськими літаками 232 літаки.

ПОСТУП АМЕРИКАНЦІВ НА ЛЮСОНІ

ГОЛОВНА КВАТИРА АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСЬК НА ЛЮСОНІ. — Хоча японці ще не всіли розвинути загального опору на Острові Люсоні, все таки генерал МекАртур посував свої сили вперед дуже обережно, аби не потрапити в якусь ворожу пастку. Підміста на побережжю заливу Лінгайвен поширено на довжину 45 миль та на ширину 22 миль. Війська перейшли вже ріку Агно коло Баямбангу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRYANT 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Подписка число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
Число з суботи (з англійською частинкою):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На шість місяців	\$1.50	Six months	\$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA" P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МНОГОНАДІЙНИЙ ЗНАК

Певно мало було прикладів в політичній історії Америки, аби вся преса так широко зайнялася промовою в конгресі, як ось вона тепер зайнялася промовою сенатора Ванденберга про заграничну політику Америки. Сенатор Ванденберг усе був різко партійною людиною, а тимчасом тепер кожна газета, якіб партійні переконання вона не заступала, висказується про промову як про важний причинник до розв'язки замотаної справи американської політики. Сенатор мав багато ворогів за свої погляди щодо американської заграничної політики, котрі він самий називав ізоляціонізмом, але тепер і найкритичніші противники ізоляціонізму приєднуються до загальних голосів призначення.

Промова Ванденберга передусім наскрізь зрівноважена. Він не йде за прикладом примітивних людей, які свої погляди величають білими, а всі інші малюють на чорно. Він признає розумні основи й протинним поглядам. Наприклад, він переконаний, що держави світу повинні шукати системи загального забезпечення, але він не осуджує ніякої держави, що до того старяється будувати свою сферу впливів та рівновагу сил. Він не дивувався, якби тепер держави зо страху перед відродженням німецької й японської агресії, почали знову будувати буферні держави, робити спеціальні альянси, держатися старої політики сили. Власне для того, що він усе так вважає природним і можливим, він уважає потрібним, аби ми зо своєї сторони доложили всіх старань, аби забезпечити застрашені так держави в інший спосіб.

Ванденберг ще далі вірить, що кожна держава повинна себе забезпечити власними силами, але одночасно він вірить, що нині ніяка держава сама одна себе не в силі забезпечити. Він переконаний, що наука придумала такі лянні засоби воювання, що тільки весь світ всіми силами може забезпечити перед повторенням війни. Він знає певно про ті отруйні гази, котрих жменя може за кілька годин знищити або покалічити сотки тисяч осіб. Він знає про страшні вибухові матерії, що можуть ширити знищення тисячі миль від місця їх висилки.

При вказуванні свого плану заради на ту війну, Ванденберг між стрічками критикує політику чужих держав, але одночасно він критикує політику й нашої держави. Однак його критика не є головною, негативна або деструктивна. Критикуючи, він одночасно подає, що нам треба зробити зо свого боку для будови світового забезпечення. Нам треба пристати до всесвітньої системи забезпечення так, аби світ знав, що ми стоїмо в тій системі на рівні з іншими державами, що ми їй підлягаємо й супроти неї не маємо ніяких спеціальних прав ні застережень. Зобов'язуючи себе, ми можемо зобов'язати інших. Тільки гарантуючи іншим, ми можемо добитися гарантії для себе.

Певна річ, що план цей ще будуть далі дискутувати та поправляти, але Ванденбергові все останнє заслуга, що він був одним з перших, що піддав до дискусії практичний, конкретний план у зрівноважений, спокійний і приступний спосіб.

З найновіших вістей з Європи про українців та українські справи

Найшли від українців в Швейцарії перші писма про те, що там знають про українське життя та українських людей на українських землях і на еміграції. Не багато тих вістей. Деякі такі, що нам уже відомі. І не багато якихсь особливих нових думок про українську справу в Європі. Та проте й ці вісти важні. Теж і тому, що всі вони подають, що є тепер в різних краях десятки тисяч українців, що є надзвичайно цінні для української справи та що саме через те їх треба за всяку ціну ратувати. Очевидно, що поза Соведами є нині мільйони українців, що потребують помочі й рятунку. Та було уже добре, колиб ми з Америки могли врятувати хоч тисячі... Хоч тих, що вже положили великі заслуги для української культури; що працюють і готові далі працювати для доброї слави України.

Нижче подаємо відмітки з тих одержаних писем. Тут і там не є вони змістом тісно зв'язані. Але усе те різноманітне є в одержаних нами писмах, тому і в такому виді це передаємо.

Думки про Совети і українську справу.

Совети ні в чому не змінилися і не можуть змінитися, бо до цього не допустити їхня економічна система. Метою Советів залишається советизація світу, для якої вони мають тепер дуже великі можливості, незрівняно більші ніж в 1920 році.

Політика Гітлера більше сконсолідувала силу Советів ніж 20 років політики Сталіна. Система політична та економічна Німеччини наблизилася до советської у такій мірі, що її советизація не представляє жадних труднощів.

Назагал корисна для Советів ситуація не дає проте їм права рахувати на стопроцентну перемогу. І то головню через присутність в Європі мілітарної англо-саксонської сили, як теж і через існування широких кол. людности, яка воює зброю проти советизації.

Політика Гітлера остаточно зруйнувала дурну легенду про про-німецьку орієнтацію українців. Але це ще не видиває українського питання, бо його тимчасово перекреслила роль Советів у другій частині війни.

Українське питання треба зв'язати з цілим комплексом національних питань в Європі, які фактично ще не на шляху до вирішення...

Навіть доля існуючих держав, в тому числі й Польщі, ще зовсім неясна...

В акції за кращу долю України не можна рахувати на Советську Україну...

Відомості загально-персональні.

В Європі не функціонують тепер ніякі українські організації. Усіх їх знищили німці. Організації У. Н. Р. (Української Народної Республіки) були переслідувані й закриті, а деякі діячі арештовані.

Шодо т. зв. українських націоналістів, то як тільки німці побачили, що большевики не ставлять на фронті великого опору, всі їхні організації закрили, а провідників поарештували; деяких розстріляли, в тому числі Бандеру та Барановського.

Всі націоналістичні делегати, що їх вислано на Україну для громадсько-культурної праці, теж були розстріляні німцями. В тому числі є багато безпартійних галичан, що поїхали тамтуди на культурницьку працю.

Мельник і Ярич теж зістали арештовані та інтерновані, до чого невідомо, чи зісталися при житті. Як німці вицофувалися з Італії, вивезли з Риму Опанасю.

Як німцям ішло добре на фронті, то не дозволяли на ні який український рух. Українців зживали хіба для поліційної служби. Це доводило до загострення польсько-українсько-жидівських відносин, бо ті самі німці зживали теж і поляків для служби, але в українських та жидівських районах. Німці нарочито підтримували ось таке загострення. Навіть самі писали на будинках (в коренній Польщі), у яких приміщували українських робітників, що: "псам, жидам та полякам вхід заборонений".

Вміру, як кріпшав советський опір на фронті, німці бралися давати українцям якісь полески, а навіть ставити українське військо, але поставили його під команду російського генерала Власова. В останній часі, як їхне положення зробилося уже безпорадним, вони впали на думку шикнути незалежність тих ними окупованих чужих земель, звідки їх вигнали, а в тому і України, але досі того не проголосили, мабуть теж і тому, що все це є в них тенденція, що вони такі ще раз зговоряться з Соведами.

Українці, що опинилися в Німеччині, є об'єднані в Українським Національним Союзом, який видає "Український Вістник". Преса українських націоналістів зістала закритою. Виходять ще: в Берліні "Голос" за полонених, редагує Кравців; "Українська Дійсність" в Празі, орган Національного Союзу, редагує Омельченко; "Краківські Вісти" у Відні.

Ця преса приходить вільно до Швейцарії. Та її зміст є такий самий, що й німецьких газет. Крім персональних новин нема в ній що читати. З тих видішних осіб, що померли, знаємо про таких: Вячеслав Прокопович, голова уряду УНР, О. Олес — поет, професори: Чернявський, Мицюк та Вікул. Останні дні доносили про смерть митрополита А. Шептицького у Львові. Президія У. Н. Д. О. та українські посли і сенатори давнього польського союму перебувають десь у краях Центральної Європи. Там є теж: Мілена Рудницька, Олена Кисілевська, Кедрич та Витвицький. Остап Луцький згинув в большевицькій неволі. Доля інших депортованих невідома.

В культурно-наукових українських інституціях в Празі зміни нема. Теж і в берлінських. Головою варшавського наукового інституту є проф. Яковлів.

Андрій Левицький, який передав свою повноважність ще в 1940 році В. Прокоповичу, знаходиться у Відні. По смерті Прокоповича та повноважність мала перейти на Олександра Шульгина, що теж був арештований німцями разом з сином Ростиславом; їх потім випущено.

Політична, українська праця в Європі є дуже утруднена, майже неможлива. Але інформаційна праця через пресу, особливо в неутральних краях, є можлива. В Швеції публікує Кентаржиский. В Швейцарії має добрий зв'язок з альянтськими колами Михайло Єремів, що дописує до різних швейцарських газет; останніми часами прибув тамтуди ще Ростислав Шульгин і розвивує працю.

В Лондоні є Соловій та син Остапа Луцького, але про їхню працю нічого не можуть зрозуміти.

Про українців в Америці взагалі нічого не знаємо. Лише довідуємося про них дещо з аргентинської газети "Перелом", але й та доходить до нас раз на пів року.

В Женеві, в Швейцарії, находяться родини Бачинських, Ковалів, Троцьких, Курахов, Шульгиних та Єремєвих. Ніжанивський зістав інтернований. Бачинський провадить Червоний Хрест на давній лад. Курахов, визначний маляр, працює в мистецькій царині. Шульгин в справі опіки над українською еміграцією, а Єремєв, що від квітня 1944 року новинарську агенцію "О-фіно", яку замкнуло під натиском большевиків, працює

на пресовім, видавничім та концертівім полі. Той останній переказав на французьку мову оперету "Запорожець за Дунаєм" і виставив її в Женеві, в травні 1944. Дещо про українську еміграцію і поміч з Америки та Канади.

Крім старої еміграції є тепер в Європі дуже численна нова українська еміграція з теренів України, як східних, так і західних. Тих, що їх стягнули на працю до Німеччини, як і тих, що ратувались втечею перед большевицькою смертю, буде до 2 мільйонів.

В числі нових українських емігрантів є багато професорів з київського, харківського та одеського університетів. Між новою еміграцією є теж велике число галицьких інтелігентів.

Усі ті люди знаходяться між двома фронтами. Усю надію рятунку життя покладають на Альянтів, то є на американців та англійців. Під советською окупацією їх чекає певна смерть.

В Швейцарії робимо всі можливі заходи, щоб звернути увагу міжнародних чинників на їхню сумну долю, але наші сили заслабі. З Америки булоб легше звернути увагу різних американських гуманітарних організацій на їхню нещасну долю, зокрема таких як Йонг Мен Крисчєн Асоційшен чи Квейкери, чи їм подібні. А ми тут далиб потрібні їм інформації.

Будоб добре, щоб американські українці мали своїх заступників у міжнародних американських гуманітарних організаціях. Теж гуманітарні українські організації тут цілком можливі і можуть мати великий вплив, бо гуманітарну працю можна вести.

Також булоб добре, щоб американські українці поставалися вислати когось до Європи для засягнення інформації, або, щоби поклакали когось, з Європи до себе, покрияючи фінансові витрати такої подорожі. В такому випадку можна би зробити дуже багато щодо інформації в українських справах. По виміні думок можна би навіть налагодити інформаційну працю в неутральних краях, себто в Швеції, Швейцарії та Португалії.

Меморіал у справі українських біженців.

За посередництвом організації "Світовий, Жидівський Конгрес" (Ворлд Джуїш Конгрес) надіслано до "Свободи" меморіал, виготовлений французькою мовою Ростиславом Шульгином, репрезентантом Українського Комітету в Швейцарії. В ньому описується дуже змістовно положення української еміграції в Європі з правного міжнародного боку.

Отсей меморіал є звернений до Міжнародних Організацій

Допомоги Біженцям, у Женеві, Швейцарія. В цьому обговорено спершу становище давних емігрантів, що були давніше під охороною Ліги Націй і мали лашпорти Нансена. А окремо, обговорено становище тих українських емігрантів, що з'явилися масово в 1939 році й в пізніших роках. Тут подано причини цієї еміграції, як і ті міжнародні ухвали та закони, що їх повинні би брати в охорону.

Теж поставлено у меморіалі пропозицію створення Дорадої Української Ради для справ зв'язаних з українськими біженцями.

Зокрема пропонує меморіал, щоби дати змогу Раді скомунікуватися з українцями в Злучених Державах і Канаді в справі матеріальної допомоги українським біженцям в Європі, при чому висказано думку, що заокеанські українці цілком певно таку поміч зорганізують і дадуть.

Копію того меморіалу передано до "Свободи" в оригінальній французькій мові через швейцарського делегата "Світового Жидівського Конгресу", що тепер перебуває в Америці.

Під копією написано українською мовою так:

"Прошу Високодостоїнну Редакцію відістися з закликом до цілого українського громадянства в Злучених Державах і в Канаді в справі допомоги українцям в Європі. — Ростислав Шульгин"

До цього можемо хіба додати, що заклик звернений до "Свободи" тому, бо, як виявляється, там у Швейцарії нічого не знають, що американські та канадські українці вже давно над тими справами застановлялись; та що саме тому покинуто в Злучених Державах до життя Український Американський Допомоговий Комітет.

Ось ті відомості з Європи, що досі дійшли до американських та канадських українців з Бельгії та Швейцарії, хоч які скупі змістом, та проте щодо одного ясні, певні й згідно всім подані:

Зависло велике нещастя над мільйонами українців-біженців, з яких якусь частину можна би ще врятувати, але зробити це можуть одиноки українці з Америки і Канади.

Різдів прибув Камелюков, за наявності становище помічника команданта полку, але також не надовго. Його призначено командантом полку чорних гусарів — п'ятого гусарського Олександрівського, 22) її величності.

(Дальше буде).

Зима проминула спокійно на одному відтинку. Тиждень на позиціях під селом Езерями, тиждень в резерві, то в Мульчиці, то в Більській Волі, або в Руді Більсько-Вольській, трьох сусідючих селах верств з десятком у запілі. На місяць, по новому році відведено дивізію у глибше запілля. Чернігівський полк попав у селі Озеро. Прибули туди підполковники Залескі, Бузинов і полковник Подгурський. Після явного бешкету Подгурського заборався з полку назавжди. Підполковники принали сотні. По

наказу тримати цигарки в опущеній лівій руці. Старшинам цей уступ відповідно гусарам пояснити".

Ця, здавалось, маленька полеска у складному воєнному ритуалі віддавання пошани старшинам зразу приєднала гусарські симпатії до нового команданта. Новини не злюбив Володченко, але за прикладом чернігівців пішли всі полки дивізії.

Зима проминула спокійно на одному відтинку. Тиждень на позиціях під селом Езерями, тиждень в резерві, то в Мульчиці, то в Більській Волі, або в Руді Більсько-Вольській, трьох сусідючих селах верств з десятком у запілі. На місяць, по новому році відведено дивізію у глибше запілля. Чернігівський полк попав у селі Озеро. Прибули туди підполковники Залескі, Бузинов і полковник Подгурський. Після явного бешкету Подгурського заборався з полку назавжди. Підполковники принали сотні. По

наказу тримати цигарки в опущеній лівій руці. Старшинам цей уступ відповідно гусарам пояснити".

Ця, здавалось, маленька полеска у складному воєнному ритуалі віддавання пошани старшинам зразу приєднала гусарські симпатії до нового команданта. Новини не злюбив Володченко, але за прикладом чернігівців пішли всі полки дивізії.

Зима проминула спокійно на одному відтинку. Тиждень на позиціях під селом Езерями, тиждень в резерві, то в Мульчиці, то в Більській Волі, або в Руді Більсько-Вольській, трьох сусідючих селах верств з десятком у запілі. На місяць, по новому році відведено дивізію у глибше запілля. Чернігівський полк попав у селі Озеро. Прибули туди підполковники Залескі, Бузинов і полковник Подгурський. Після явного бешкету Подгурського заборався з полку назавжди. Підполковники принали сотні. По

наказу тримати цигарки в опущеній лівій руці. Старшинам цей уступ відповідно гусарам пояснити".

Ця, здавалось, маленька полеска у складному воєнному ритуалі віддавання пошани старшинам зразу приєднала гусарські симпатії до нового команданта. Новини не злюбив Володченко, але за прикладом чернігівців пішли всі полки дивізії.

Зима проминула спокійно на одному відтинку. Тиждень на позиціях під селом Езерями, тиждень в резерві, то в Мульчиці, то в Більській Волі, або в Руді Більсько-Вольській, трьох сусідючих селах верств з десятком у запілі. На місяць, по новому році відведено дивізію у глибше запілля. Чернігівський полк попав у селі Озеро. Прибули туди підполковники Залескі, Бузинов і полковник Подгурський. Після явного бешкету Подгурського заборався з полку назавжди. Підполковники принали сотні. По

наказу тримати цигарки в опущеній лівій руці. Старшинам цей уступ відповідно гусарам пояснити".

Ця, здавалось, маленька полеска у складному воєнному ритуалі віддавання пошани старшинам зразу приєднала гусарські симпатії до нового команданта. Новини не злюбив Володченко, але за прикладом чернігівців пішли всі полки дивізії.

Зима проминула спокійно на одному відтинку. Тиждень на позиціях під селом Езерями, тиждень в резерві, то в Мульчиці, то в Більській Волі, або в Руді Більсько-Вольській, трьох сусідючих селах верств з десятком у запілі. На місяць, по новому році відведено дивізію у глибше запілля. Чернігівський полк попав у селі Озеро. Прибули туди підполковники Залескі, Бузинов і полковник Подгурський. Після явного бешкету Подгурського заборався з полку назавжди. Підполковники принали сотні. По

наказу тримати цигарки в опущеній лівій руці. Старшинам цей уступ відповідно гусарам пояснити".

Ця, здавалось, маленька полеска у складному воєнному ритуалі віддавання пошани старшинам зразу приєднала гусарські симпатії до нового команданта. Новини не злюбив Володченко, але за прикладом чернігівців пішли всі полки дивізії.

Зима проминула спокійно на одному відтинку. Тиждень на позиціях під селом Езерями, тиждень в резерві, то в Мульчиці, то в Більській Волі, або в Руді Більсько-Вольській, трьох сусідючих селах верств з десятком у запілі. На місяць, по новому році відведено дивізію у глибше запілля. Чернігівський полк попав у селі Озеро. Прибули туди підполковники Залескі, Бузинов і полковник Подгурський. Після явного бешкету Подгурського заборався з полку назавжди. Підполковники принали сотні. По

наказу тримати цигарки в опущеній лівій руці. Старшинам цей уступ відповідно гусарам пояснити".

Ця, здавалось, маленька полеска у складному воєнному ритуалі віддавання пошани старшинам зразу приєднала гусарські симпатії до нового команданта. Новини не злюбив Володченко, але за прикладом чернігівців пішли всі полки дивізії.

КУПИТЕ ВОЕННІ БОНДИ!

ОЛ. ЛУГОВИЙ.

Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трилогії "Огнем і Кровою")

112)

Нагороди учасників рейду не заборилися. До двох тижнів одержали золоті Юрійські хрести гусари Ященко і Шелест, автоматично, по нагородах обох іменовано вахмістрами. Одержав золотий хрест обійдений нагородою за Олеші десятичник Скіярук. Хорунжого Отаманенка нагороджено орденом Юрія четвертої степені й підвищено в корнети. Вахмістра Петра Волосенка, за відвагу і самопожертву проявлену в боях під Куховською Волею, у наказі його подвиг і поранення описано докладно, височайшим наказом імператора нагоро-

джено орденом Юрія четвертої степені у лавровому вінку й іменовано корнетом.²⁰⁾ Всіх старшин, нагороджено ордерами Анни, Станіслава, Володимира, Юрія, в залежності від того, який ордер той чи інший старшина вже мав.

Юрія одержали Немирчич, Алібеков і Вачнадзе. Оба ротмістри по двох місяцях стали вже підполковниками, Вачнадзе ротмістром. В обох дивізіях не знайшлося ні одного старшини, ні одного вояка не

²⁰⁾ Автентичне, змінено тільки назви того підстаршини чернігівського полку. Це одиниць випадок іменування старшиною значущого підстаршини за всю війну.

нагородженого бодай Юрійською медалю.

Та не дістав ніякої нагороди головний спрчинник нагородження всіх інших, їх командант, підполковник Паволоцький. Вінде начальство забуло виготовити його нагородний лист. Аж на весні 1916 року, за персональним вмішанням нового командуючого південно-західним фронтом генерала Брусілова і командуючої армією генерала Каледіна нагороджено Паволоцького Юрійською зброєю і рангою полковника.²¹⁾ Колиб не коверзи темних сил, не ранга полковника його за рейд чекала, а ранга генерал-лейтенанта і становище команданта корпусу, як пророкував колись на початку війни старий піхотний надпоручник в дорозі до Києва.

²¹⁾ Юрійська, або "золота" зброя, ніякого золота не мала. До шалі чеплявся Юрійський темляк і хрестик Юрія на ґербу ружки, ручку зроблено з жовтого металу.

XXXI.

Після ехидного хитруна Мушки-Кулініна чернігівський полк набув врешті доброго постійного команданта. Був ним старий полковник Володимир Миколаєвич Дессіно, він перший з вищого начальства з'явився в полку. За ним слідом повернувся до шпиталю генерал Чорний. З полковником Миколаєвим, пограничником, призначеним командантом гусарської бригади, з'явився хохол, Володченко.

Полковник Дессіно, з Васильківського повіту, не то з роду охохлачених французьких роялістів, не то з італійців. Поставна, зрівноважена людина зо шпакуватим волоссям і такимиж, коротко підстриженими вусами. Тільки старшинська кокарда й дві білі полоски не захитного сукна погонах відрізняли його від звичайного рядовика. Навіть вояцького сукна шинелю ніколи не перешивав. Але во-

який убір аж надто йому лицював. Виявлялася стара кров і віками набувані прикмети вояка. Ніколи не підвищував голосу, не гнався за самовтанням. За полк дбав, як не всякий батько за дітей дбає. З Паволоцьким якийсь здружився відразу, може тому, що оба були Володимирами Миколаєвичами, хоч ділили їх занадто велика різниця в літах; Дессіно був старшим без малого не два рази. По українськи говорив чудово, по російськи з питомою українцем, вимовою, що дасть себе пізнати за когось себе людину не видавала. Зійшовся і з начальником дивізійного штабу, генералом Чорним. За те не злюбив його Володченко, ні полковник Миколаєв. Уже в першому своєму наказі по полку видав Дессіно такий уступ: "Мною завважено, що при зустрічах з старшинами, віддаванню честі і ставанню у фронт, курячі гусари кидають цигарки на землю. На будуче

наказую тримати цигарки в опущеній лівій руці. Старшинам цей уступ відповідно гусарам пояснити".

Ця, здавалось, маленька полеска у складному воєнному ритуалі віддавання пошани старшинам зразу приєднала гусарські симпатії до нового команданта. Новини не злюбив Володченко, але за прикладом чернігівців пішли всі полки дивізії.

Зима проминула спокійно на одному відтинку. Тиждень на позиціях під селом Езерями, тиждень в резерві, то в Мульчиці, то в Більській Волі, або в Руді Більсько-Вольській, трьох сусідючих селах верств з десятком у запілі. На місяць, по новому році відведено дивізію у глибше запілля. Чернігівський полк попав у селі Озеро. Прибули туди підполковники Залескі, Бузинов і полковник Подгурський. Після явного бешкету Подгурського заборався з полку назавжди. Підполковники принали сотні. По

Галицька церковна митрополія перед 200 роками

Стан церков.

У цілій тій епархії побудовано по всіх містах та селах парафіяльні церкви, але ледви найдеться яких сто між ними, що мають відповідний фонд для утримання парохів. Там і сям парафіяльні доходи складаються лише з приналежних частин поля й сіножатей. У деяких місцях на невеликих кусках землі закладені пасіки, а тому що священники не мають своїх підданців, то мусять обслуговувати пасіки своїм коштом. Є ще й такі церкви, що навіть на такі поземелля не мають грамот власності, а на випадок спору, священники борються лише правом фактичного довгого посідання, яке сягає непамятних часів. Звичайно дідичі, що мають силу, самі забирають священникам грунту, а священники мусять описати доказувати неправо забрання. Такі спори майже завжди кінчаються прогромами священників і він мусять покидати парафію, бо не має засобів на утримання.

Щоб запобігти подібним спорам за поля, сіножаті й пасіки, я на початку мого правління, опираючись на приписи канонічного права, яке наказує берегти маєтків церкви, наказав священникам, щоб на випадок опорожнення якоїсь парафії, в котрій нема грамот власності, вони списали всі церковні маєтки і такий список вважати за доказ посідання маєтку церквою. Також наказав я, щоб священники не продавали своєї парафії доти, доки не зроблять подібного описання маєтків і їх розділу від дідичівських маєтків, а ті описи мають потвердити самі патрони церкви. Я наказав також, щоб парохі не домагалися нічого більше від патронів, лише того, що належить їм за службу, хіба, що патрони самі схотіли б побільшити маєток церкви там, де він не вистачає на утримання священника. У такий спосіб на будуче можна буде знати, чи не присвоїв собі хто яку частину церковного маєтку неправдою.

Та оце моє заповідне додання стрінулося з упором деяких панів-патронів. Вони кажуть, що я домагаюся нових записів на церкви чи для парафій (хоч на підставі Синоду в Замостю, в постановках „про парохів і парафії“ і це вільно

мені поручати). Отже ті патрони представляють собі, що то оскорблена їх свобода і ніяким чином не хочуть приступити до розділу вивинуваних церков списаного на письмі, хоч устно того не відкидають, щоб належні церкви маетки далі при ній оставали. З пошесте згаданих причин багато парафій остаються літими без парохів, а з цього виходить шкода для парафій і небезпека для їх душ.

У всіх парафіях є свої парохі, які в неділі й свята відправляють Службу Божу, парафіянам служать із потребами, навчають основ святої віри, а самі мають обов'язок перед своїми деканами чотири рази до року складати іспити про свої успіхи й науки. Коли найдеться хто неспосібний або старостію ослаблений і не може сповняти обов'язків, такому дається дозвіл прийняти помічника (сотрудника) з правом наслідства і за попереднім за погодженням з патроном.

З огляду на убожество парафій мало хто з тих, що покінчили латинські школи, подаються на парафії. В більшій частині стараються за парохі такі священники, що вчилися в школах реторики, або такі, котрі перед висвяченням лише в мистичній мові вчилися морально-богободу. На підставі законів Замостського Синоду я зарядив, щоб у будучині лише такі були допущені до духовного стану, які крім шкіл в народній мові кінчили принаймні реторику в латинській мові.

(Тут подає єпископ Лев Шептицький до відома Апостольської Столиці, як переводяться іспити кандидатів на парохів; як потім такий кандидат мусить подати дїстаті презенту на парафію від патрона (хтитор) церкви, як далі йде перевірка про чесність кандидата, його науку, його знання і як щойно тоді допускається такого кандидата до висвячення. Далі читатимемо:

По старинному звичаю новоназначуваних священників мають платити чотири римських скудів і обобів 5, вчаси для канцеляристів, і для прислуги, а вчаси на поправку і тримання приборів і інших потреб при переводженню висвячення.

(Попередня стаття була в „Свободі“ з 12. січня 1945).

За контрольну комісію говорив гр. Лишак, що знайшов в якнайліпшій порядку. Другий член конт. комісії Ів. Дячун потвердив звіт першого.

З доглядів хорих гром. Михайчук сказав, що з мужчин мало хто корував цього року, видно, казав, що мали доброго доктора. Від жінчин не було звіту, бо пані Дідик не була присутна на зборах. Далі слідували звіти прапорщиків гром. Михайлишина і А. Маланяка та дверника В. Шкільника.

Делегати до У. Н. Дому, — М. Андрусевиц як заст. предс., та Ів. Камеєцький як рекс. коротко сказали про свою діяльність в У. Н. Домі. делегат гром. Дутка не був присутнім.

По вичерпуючих звітах усіх уступаючих урядників ухвалено уступаючому урядові одностайно восту довіри.

Наступив вибір урядників до відділу та Делегатів до У. Н. Дому на слідуєчий 1945 рік. По короткій дискусії гром. Столяр поставив внесок, аби всіх урядників вибрати через аклямацію на слідуєчий рік. Внесок перейшов одностайно. Делегати до федерації гром. Ів. Дячун також затвердив. Гром. Андрій Блашук в своїй промові звернув увагу, що федерація складається переважно з людей, котрі перешкаджають в розвитку і праці Укр. Конгресовому Комітету. Тому гром. Блашук вносить, щоб відділові урядники поручили своєму делегатові, аби цей рішуче домагався від уряду і членства федерації аби федерація щиро співпрацювала з Конгресовим Комітетом і робила разом конструктивну роботу для добра української справи. Цей внесок попер С. Левкут, а всі члени гримкнули оплесками його прийняли.

Далі Андрій Блашук, тримаючи в руках „The Ukrainian Quarterly“, змалював, і представив справу українського народу на його рідних землях і вияснив обширно значення нового журналу для освідчення інших громадян з положенням українського народу. „То му я ставлю внесок“, каже Блашук, „щоб відділ 292 дав з своєї каси принаймні \$25, а ви всі поодинокі члени киньте і від себе по пару доларів і разом вишлемо як Різдвяний Дар на пресовий фонд „Українського Тримісячника“.

Всі згодилися на таке гарне діло і склали свої жертви. Перший Андрій Блашук дав \$6, потім І. Столяр \$5, д-р Кібізей \$3; по \$2: В. Дідик, П. Кізел, Ів. Камеєцький, Ів. Форісь, С. Левкут; по \$1: гр. Залтон, Ів. Дячун, Н. Михайчук, М. Попович, Ів. Андрусевиц, Гр. Маланяк, Н. Романів, І. Заяць, В. Шкільник, Михайлишин, п. Ващук, А. Маланяк, С. Дулька, М. Ших, О. Коляба, І. Любинська, М. Кахній, В. Сидор, П. Федик, М. Андрусевиц, Е. Любинська, П. Сава. З каси від 292 \$25. Разом \$71.

Це дійсно благородне діло, яке на горячий апель гром.

Блашук члени від 292 У. Н. Союзу сповняли, повинно продовжувати, аби забезпечити видавництво так дуже пожаданого журналу, який є „The Ukrainian Quarterly“. — Інтересне почути, котре товариство або союзів відділи підуть слідами від 292?

З великим одушевленням збори замкнено і присутні розійшлися.

Ів. Камеєцький і П. Федик, секретарі.

БОСТОН, МАСС.

3 організаційного життя від 239 У. Н. С.

На початку ювілейного року 1914 всі відділи У. Н. Союзу діставили від головної езекутив У. Н. С. назначену квоту до зорганізування нових членів. Наш відділ мав придбати 30 свіжих членів. Нам здавалося, що буде неможливо це перевести, бо багато молоді пішло до війська, дівчата порозідилися на державні роботи. Але наш місцевий уряд хотів переконатися, чи справді так є. Отже взялися з цілої сили до праці і почали робити належний розгосл Союзу. Почали послугуватися старими і продумувати ще нові аргументи. А до того додавали

ще трохи історії Союзової та історії українського життя в Америці. При цій нагоді не щадили ми признання для перших піонерів та теперішніх провідників У. Н. Союзу. Ми переконалися, що це добрий спосіб, бо люди набрали пошани до нашого рідного. А не забували ми розпочинати нашу агітацію від тої правди, що наш У. Н. Союз виховує наше покоління на добрих громадян Америку і самий іде добрим прикладом, бо жертвує на Америкаський Червоний Хрест, закуповує бонди на мільйони доларів, вказує на свободолюбні завдання Америки супроти поневолених народів і т. п.

У такий спосіб я самий зорганізував назначену головним урядом квоту 30 членів, а до того ще предс. П. Мороз 8, Ст. Ярош 2, то разом 40 членів. Ми організували членів вечорами після цілоденної праці, а цеж нова і то важка праця. В інших місцевостях помагали спеціальні організатори, але в нашій околиці мені, як радному У. Н. Союзу, треба було самому рухатися.

Тут лише пригадаю, що 21. Союзова конвенція за плечима, то треба там з чимсь прихати. Як будуть нові члени,

будуть і нові сили і буде кому і для кого видавати „Свободу“ та Юкрейнієн Віклі і інші видавництва та книжки. Отже не допустім до моральної затрати нашого молодого покоління, а збережім його для

великої майбутності нашого народу й цілого людства.

Микола Давискиба,
Гол. радний У. Н. Союзу.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

УВАГА! КЛІВЛЕНД, ОГАЙО! УВАГА!
СТАРАННЯМ ВІДДІЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО
ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

ЩЕДРИЙ ВЕЧЕР

В СУБОТУ, 20. СІЧНЯ (JANUARY 20, 1945)

В У. Н. ДОМІ, 2253 БЕСТ 14. ВУЛ.

Початок у годині 7. вечір.

Вступ \$1.00

Шановні українці в Клівленді і околиці! Просимо о численну участь у згаданому Вечері. Ввесь дохід з цього імпрези призначений для У. Н. Комітету. Підчас вечери будуть висвітлені гарні українські фільми. — Л. Котович.

„201 українських Народних Пісень“

Це збірник найкращих наших народних пісень на лінійно до словами. Ціна примірника в звичайній оправі \$2.00. Замовлення посилайте на адресу:

„SVOBODA“

81-83 Grand St. (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ХТО КАЗАВ?

ВІ НЕ МОЖЕТЕ ЖИТИ в тім пустиннім гу-
„ВІ НЕ МОЖЕТЕ ЖИТИ в тім пустиннім гу-
шавнику“—казали люди, які прийшли на
пристань, щоб попрацювати з ними в 1620 р.
„Хто казав?“—казали майбутні американці
і так зробили.

„Ві не можете обмінати моїх податків,—ска-
зав король не багато років пізніше—хоч і не ма-
ли голосу у визначуванні їх.“

„Хто казав?“—казали американці 1776 року
і розпочали революцію найбільш важливу в
усій історії.

„Ві не можете тримати тої півкулі тільки для
себе“—казала велика європейська коаліція. „Ві
повинні з нами ділитися.“

„Хто казав?“—казали американці 1823 року
і проголосили Доктрину Монро.

„Ві не можете об'єднати сходу і заходу“—ска-
зали короткозорі. „Вони надто далекі від себе.“

„Хто казав?“—казали американці 1869 року
і провели залізницю півперек континенту.

„Не можете платити робітникам по п'ять доларів
денно—казали люди з тривожним виглядом.“

„Хто казав?“—казали в 20-ім столітті амери-
канці масової продукції. І заходились платити
робітникам навіть більше того.

„Депресії вам не перемогти“—казали люди
слабого серця. „Америка дозріла. Повністю вирос-
ла. Все, що тепер можете зробити, то ділитися
тим, що вже маєте.“

І американці—трішки збентежені—не відповідали. Аж три диктатори, вида-
ючи нашу несміливість, сказали: „Демократія виро-
дилася, вона квола, боязлива.“

„Хто казав?“—казали американці 1941 року
і закахали свої рукави і побудували найбільший
продукційний завод і пішли боротися в найбіль-
шу з усіх, що бачив коли світ, воєн.

А тепер маємо тих, які кажуть: „Але ми ніко-
ли не зможемо використати підчас миру всіх тих
продукційних приспособлень, побудованих нами
для війни.“

„Хто казав?“

Це правда, що наші продукційні заводи є більші,
ніж були колинебудь. Це правда, що багато їх
будовано для війни. Це правда, що чимало їх
прийдеться перебудувати для миру.

Так і що ж? Можемо й це зробити!

Це правда, що для вдержання всіх тих про-
дукційних приспособлень в русі нам прийдеться
подбати, щоб народ зміг купувати все те, що
зможемо продукувати цією війною.

А зробити можемо й це!

Не засобом урядової милостині—яка накопи-
ла б лиш більше довгу і щораз вищих податків.

Ці послання публікуються, щоб з'ясувати заходи, необхідні для забезпечення американському
народові господарства достатку в повеннім світі. Їх припорує National Industrial Information
Committee of the National Association of Manufacturers, яка репрезентує тисячі різних биз-
несів, великих і малих, в яких працює 75% наємних робітників виробничої промисловості.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Збори відділу 292 У. Н. С.
і збірка на Український
Тримісячник.

Дня 24. грудня 1944, відбу-
лися в Українським Народнім
Домі, річні збори відділу 292
У. Н. Союзу. Прийшли членів
було поверх 50. Голова відді-
лу гром. Іван Форісь отворив
збори і прочитав програму.
Рекс секретар гром. Дубрівний
перечитав протокол зборів за
місяць грудень.

До переведення зборів ви-
брано В. Дідика через акляма-
цію. Він покликав Ів. Каме-
єцького і Н. Федика на сек-
ретарів.

Уступаючий голова Ів. Форісь коротко переповів ціло-
річну діяльність урядників
відділу, подякував за спів-
працю і заохочував на будуче
всіх членів щиро працювати
для добра і розвитку Батька
Союзу.

Фінансовий секретар Петро
Кізел, як експерт свого завдан-
ня, представив ясно фінансо-
вий стан каси відділу, прибу-
ток членів як в молодечім так
і в старшій департаментах.
Просив і заохочував членів,

щоби всі вписували своїх
дітей і заохочували других до
цього; бо, сказав секретар, мо-
лоді члени це фундамент на
котрим має будуватись будуч-
ність Батька Союзу.

Касієр Ів. Андрусевиц по-
твердив звіт секретаря фінан-
сового.

ПАМ'ЯТАЙТЕ

ЗА НЕДІЛЮ, 21-го СІЧНЯ!

Бо цієї неділі Ньюйорська громада обходитиме велике
Історичне свято, а саме

СВЯТО
НЕЗАЛЕЖНОСТІ
Й ЗЛУКИ.

УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В ОДНУ, СОБОРНУ
УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ

В програму концерту ввійдуть такі точки: святочний реферат
проф. М. Чубатого; хор церкви Св. Юра під управою п. Т. Онуфріка;
соліспівні п-ни Марії Поліняк і п. Митрофан Шандровського; прозо-
ва англійською мовою п-ни Софії Демидчук; при співі п-ни Олі
Дмитрієв.

Концерт зачинється в год. 7:30 вечером, а буде
В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ СВ. ЮРА, ПІД Ч. 217-219 ІСТ 6 ВУЛ.
НЬО ЙОРК, Н. Й.

Тикети по 66 і 83 центи.

Численна участь нашого громадянства в цьому концерті буде
найкращою пошаною цієї великої події в історії українського народу,
якою є злука українських земель.
Об'єднаний Комітет Українсько-Американських Організацій
міста Нью Йорку.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ - WANT ADS
Classified Department—Bergen 4-0237—Bryant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations
Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущі робітники повинні мати посвідку, що вони є до розпорядження. При переміщенні до менш суттєвих робіт мусять мати цю посвідку. Критичні робітники потребують також обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
Досвід непотрібний
ЯК
ПОРТЕРІВ
РОБІТНИКІВ
ДОБРА ПЛАТНЯ
ПОСТІЙНА РОБОТА
Робітники з важкої воєнної роботи мусять мати доказ звільнення

FEDERAL TELEPHONE & RADIO CORP.
591 BROAD STREET, NEWARK, N. J.

ПОРТЕРІВ РОБІТНИКІВ ФАЕРМЕНІВ
ЛІЦЕНСУ НЕ ТРЕБА
СУЩНА ВОЄННА РОБОТА
ДЕННА І НІЧНА ПРАЦЯ
ДОБРА ПЛАТНЯ
НАГОДИ НА АВАНС
W M C Правильно заховуємо

FEDERAL TELEPHONE & RADIO CORP.
360 THOMAS ST., NEWARK
1226 SO. BROAD ST., NEWARK
100 KINGSLAND ROAD, CLIFTON, N. J.
39 CENTRAL AV., EAST NEWARK, N. J.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
МУЖЧИН
ПОМОГТИ РОЗБИТИ ЯПОНЦІВ!
НЕ БАГАТО ДОСВІДУ ВИМАГАЄМО
ДЕННА І НІЧНА ШИФТА
KLUMPP MFG CO
305 EAST 46th ST., N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
Оперейторів при жіночих ковтах R & B — 3rd floor 341 — 39th St., Brooklyn, N. Y.

ОПЕРЕЙТОРІВ МУЖЧИН І ЖІНОК
при літчих убраннях
FASHION KIDDE COATS
520 — 8th Ave., N. Y. C.

ПОРТЕРІВ І РОБІТНИКІВ Денна і нічна шифта. Добра платня. Добра постійна робота. Найліпші робітничі умови. Велика модерна фабрика. GENERAL INSTRUMENT CORPORATION, 829 Newark Ave., Elizabeth, N. J.

FREIGHT HANDLERS
Потрібно зарплату
Кілька годин або цілий день
ДОБРА ПЛАТНЯ
40 годин. Час і пів за овертайм
PENN STEVEDORING CORP.
Pier 29 (Laight St.)
North River, N. Y.
Canal St. Subway

RAYON WINDERS-ДОСВІДЧЕНИХ
Добра платня і робітничі умови
WMC Правильно заховуємо
Cadillac Waring & Sizing Co.
15 Van Houten St.
Paterson, N. J. Lambert 5-2410

ПОТРІБНО МУЖЧИН
ДІВЧАТ-ЖІНОК, 16 до 60, у всіх департаментах: стала робота, платня вакацій. Досвід не потрібний. Заховуємо WMC правила. **Union Laundry**, 124 South 15th St., Newark, N. J.

Дівчат працювати і складати сорочки on 2 girl unit
Посвідки звільнення вимагаємо
Manor Laundry Service
Pir Grand i Morris Sts.
Paterson, N. J. — Sherwood 2-1746

Оперейторів на машині цигаретків у фабриці цигареток в Ridgefield Park (близько стану перед дзерном)
Добра платня для оперейтора обслуговує, зі Standard cigarette machine
Телефон Hackensack 2-9347

ПЕКАРЯ ПАІВ
Повний час або кілька годин позит, знаменитому кушар, шеф-повар
Yellow Bowl Cafeteria
Nr. Public Service Bldg, Jersey City

Оперейторів до прасування (2). Prosperity laundry press; стало, бачте Mr. A. Crowthers, Elizabeth General Hospital, 935 E. Jersey St., Elizabeth.

МЕХАНІКІВ
1-шої або 2-рої класи
Велико Лайсенсованих для сталої роботи
Marine Base, Trans Atlantic Air Lines, No. 1 Priority — Добра платня
Аванс. Голоситься сейчас.
AMERICAN EXPORT AIR LINES INC.
Marine Base
LA GUARDIA FIELD
Bei WMC Правильно заховуємо

СТОЛЯРІВ АБО ТЕСЛІ
Змінювати платня
Стала робота, добра нагода.
Weser Piano Co.
524 — West 43 St., N. Y. C.

FREIGHT HANDLERS
ДЕННА ПЛАТНЯ
Час і пів після 8 годин
PENNSYLVANIA RAILROAD
Голоситься 275 Bowery 400
Room 204, 110 W. 42nd St., N. Y. C.

АВТО ТРОК МЕХАНІКА
Добра нагода
Найвища платня
Frola-International Truck Sales & Service, 619 George Road Clifside, N. J.

Овочі у відживі чоловіка

В останніх роках незвичайно чинна мають овочі у відживі поширилося споживання овочів серед ширшої маси. Сталося про доставку вітамінів для хорого організму, бо вітаміни маю пропаганди, яку розвели лікарі та гігієністи, коли дослідили, яким цінним складником поживи для людини є овочі. Сьогодні не можна навіть уявити собі відживи людини без овочів.

Донедавна ще овочі легко важили, як складник поживи, бо лікарі, за ними і загал, були переконані, що найціннішими складниками людської поживи є т. зв. високовартні кальоричні страви, себто такі, що дають при розпаді в організмі багато кальорій тепла та енергії.

До пізнання і належної оцінки відживчої вартості овочів причинилася наука про вітаміни. Показалося, що овочі, це невичерпана складниця тих необхідних складників людської поживи, тому фізіологи звернули пильну увагу на вплив відживи овочами на організм людини.

Хемічний склад овочів.
Овочі показались ідеальною стравою для здорової і тим більше хорої людини; в деяких випадках вони є навіть просто незамінні. Вони мають оригінальний, інший від решти споживних продуктів хемічний склад. В овочах майже нема білка і товщу а вуглеводнів (сполуки цукрів, подібні до мукки) є всього 12—15 пр. Зате нема в них зовсім кухонної соли, а розмірно багато вапневих солей і що найважливіше дуже багато вітамінів, головно віт. Ц. Решта овочу (до 80 пр.) це вода, який завдячують овочі свою соковитість та змогу заспокоїти спрагу.

З цього видно, що овочі майже не мають жадної вартості для організму, а саме для будови його тканин, як нпр. багаті в кальорії товщі, білкові та цукрові страви, хіба що через свій квасковий смак побуджують апетит.

Овочі у відживі хорих.
Без порівняння важніше зна-

Відтовщуюча курація та овочі.
Тому, що овочі мають малу відживну вартість, уживають їх лікарі до лікування опастості. Має тут значіння і брак кухонної соли в овочах, бо сіль є тим складником поживи, що затримує в тканинках тіла воду, збільшуючи через те обем та вагу тіла. Убогість овочів на кальорії, змушує організм спалювати власні запаси товщу і тратити на вазі через утрату надмірних запасів товщу в опастистих. Лікування опастистості овочами має ще ту прикмету, що людина не відчуває сильного голоду, такого неприємного при лікуванні опастистості голодівою, бо овочі своїм обемом заспокоюють почуття голоду, випивши добре шлунок та кишки, через що травлінні соки кормового проводу є „при праці“ і не домагаються довозу поживи.

Для того, щоб стримати дальший поступ товстіння, вистарчають два „овочеві дні“ на тиждень, вставлені посеред інших зі звичайним мішаним відживлюванням.

Овочі у хорих на нирки.
Подібно важне значіння мають овочі у відживі нирково-хорих. В більшості ниркових захворювань у хорих появляються опухи цілого тіла на поодинокі його частини. Вони спричинені розладом водної господарства організму — тому, що ушкоджені ниркою нирки не перепускають і не викидають із собою назверх багатьох шкідливих для організму складників, між ними і надмірну кухонної соли, що залишається в тканинках організму, притягає до них воду і в той спосіб спричинює опухи.

Тому ясно, що безсільні овочі є неоціненою поживою для нирково хорих. Також людей, бо злагідне хід недубрак білка підносить вартість овочів як поживи для нирково-хорих, бо ушкоджені нирки не можуть і так затримати білка і перепускають його до сечі.

Тимто овочева віджива є ідеальна для нирково-хорих.

Сповідався молодий парубок перед шлюбом. Як устав від сповідальниці, пригадав собі, що не дівстав покути. Вернувся і каже: „Отже я вернувся пригадати, що я не дівстав ще покути...“

„Таж ти казав мені, що ти завтра женишся“, каже сповідник. „Як так, то будеш... мати покути досить“.

Перед самою війною вийшла у Львові книжка, якій подібної в українці ще не було, та яку критика визнавала зменшеною щодо змісту і мистецького видання. Є це книжка про життя і діяльність великого артиста-співака, що вийшов з бідної селянської хати, а дівшовий в світ до слави і слави, постійно пам'ятав як за бідну хату, там і за свій бідний нарід. Тою книжкою є:

Олександр Мишуга
(МИСТЕЦЬ І ЛЮДИНА)
Львів, 1938. Сторін: 208. Ілюстрації: 60.
Ціна \$2 в книгарні „Свободи“.

„Великий тенор з розумом і характером“ — такий є наголовок критики про згадану вище книжку в львівській „Ділі“ з 2 жовтня 1938. Книжка „надирана культурою“ про того, що належав до рядків співаків, а „між тенорами до винятків“, бо по нуді серед слави і слави „не втратив своєї духовної рівноваги і здорового розуму“ і вийшов найкраще з той ролі, що виконував на сцені й з той, яку накликає життя з небажаними обставинами.

„Господи! Я не знаю, що зі мною сталося. Я забув, де я і хто я, не знаю, чи це спів людський, чи якийсь музика небесна, дух мій в грудах заперло, серце перестало бити, мене не було...“ так описує письменник Богдан Лепкий у цій книжці свої враження, як перший раз почув на концерті спів Олександра Мишуги в пісні „Там на горі явір стоїть“.

„ЧАР УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ“
„Якщо Кошиць не зарекомендував нічого іншого, лише ту пісню „Бодай тая степован“, було б це само в собі досить, щоб утвердити його як геніального композитора і дивидента“ — К. Ф., а там ще є: Бог предвчний, Ой у лузі, Болгарина, Чумаки, Коломийка, Колоскова, і інші.

Альбом рекордів Кошиць займає 27 рижних пісень, косядок і шедринок. Альбом малюнку артиста І. Кучмака. З наголовою „HEAR UKRAINE SING“

Ціна за всі рекорди і альбом \$10.50. За пересилку, опакування і аскурацію додайте долар екстра.

СПЕЦІАЛЬНА ОФЕРТА
на місяць Січень

Як замовите альбом рекордів Кошиць, і пришите нам 5 адресів людей, що інтересувалися такими рекордами, дістанете наш ланцет-альманах Сурми на 1945 рік, що коштує один долар, даром. Пришліть гроші наперед, щоб можете замовити C. O. D. але як C. O. D. то вишліть бодай один долар завадку. Адресуйте:

SURMA
11 E. 7 St., NEW YORK 3, N. Y.

ДАРІМ
ВИШЛЕМО КОЖНОМУ ЗРАЗОК (SAMPLE)
КАРПАТСЬКОГО ЧАЮ
з найліпшого гірського зілля, на недомагані жолудка, печінки і нирок. Велика пачка коштує 50¢.

● **ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ**, природне средство припропують тим, що терплять на вперній кашелі, біль горла і залуку. Пачка коштує 50¢.

● **ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ НОГИ**. Дуже помічне. Як його уживати, надруковано на бакі. Велика пачка 50¢.

● **МІШАНІ КОРІННЯ**, на нестримність, брак апетиту, корчі. Добре також на запал до горішки. Пачка 50¢.

Маємо всі лічничі зілля, лис, шит, кору, ягоди, корінь, ладан, живицю і т. д.

Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th St., New York, N. Y.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
ШЛУНКА, ШКІРИ, НЕРВІВ
ГЕМОРОДИ І ІНШІ ЗАПАЛЕННЯ КИШОК
Нирок, міхура, шлунок і внутрішнього заборення.
Хітар і хронічний боляк, біль у крижах, загальне ослаблення і хронічний ревматизм і сянтику. Лучі Екс, екзамінація крові і мочі запевняє докладну діагнозу і відповідне лікування. Застрикування, коли екзаміне. Зайдіть сьогодні на порадку. Мужчин і Жінчин лікуємо модерними методами з оспорою полекшою.

Всі хронічні недуги лікуємо науково.

ОПЛАТА УМІРКОВАНА — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2.

DR. ZINS (28-літнє заведення)
110 EAST 16 STREET, N. Y. — NEAR UNION SQUARE
Щоденно від 9. г. рано до 7. г. веч. У неділі від 9. рано до 2. пол.

ДЛЯ ДОБРА НАШИХ КЛІЄНТІВ

Для всіх тих, котрі згодуються до нас у справі якогосьбудь услуги, ми маємо в себе досвідчену паню, яка є нашою асистенткою.

І обовязки є великі, іноді надзвичайно важні. До наших старань вона дає своє жіноче чуття, яке викликає у всіх наших гостей шире признання і прихильність.

STEPHEN J. LEWISIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BErgen 4-5989 Bayonne 3-0540

Купуйте воєнні бонди

ЖОЛУДКОВІ ЗАБУРЕННЯ
боліки, печінка, жовч, міхур і інші жолудково-кишкові болі мусять і повинні бути лікувані.

ФЛЮОРОСКОПІНА
Екзамінація
Х-ПРОМІННЯ \$1.00
Лібораторія проба, коли вказано, забезпечує докладне визначення хвороби.

Поради обіймають: Минувшину, фізичну перевірку, тиснення крові, діагнозу, перевірку серця, легенів, і органів у животі

КРОВ А ШКІРА
Недуги міхура й нирок лікується наймодернішими й науковими методами. Наші знаряди і прилади є незвичайно докладні.

НЕРВОВІ СПАІ
як: подвійний, заворот голови, втрата рівноваги, ослаблення мускулів, брак енергії або життєвої опухи, безсонність і дрозди серця вимагають нашої поради.

РОЗДУТТЯ ЖИЛ І БОЛЯЧКИ
все те лікується скоро й без болю без утрати часу в праці або дома. Нема виразування ні операції.

ПРОПУКЛИНА
Я болю хребтового кінця без різання, без вишлювання, без болю. Болячки відходової кишки, заборювання крові, шлунка, пругітуса (свербляча пропуклина) і інші недуги хребта лікується нашою злагідною всесторонньою Методою.

Хронічні недуги науково лікується за знизкою заплавою.

Hill Medical Office
26 HILL ST., NEWARK 2, N. J.
One Block from Newark City Hall
Hours: 9 A.M. to 4 P.M., 6 P.M. to 8 P.M. Tues. and Thurs.: 9 A.M. to 5 P.M. Sun., Hol.: 10 A.M. to 1 P.M.

МИРОН ЛІТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуговує ширі і чесна
801 SPRINGFIELD AVENUE,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: Essex 3-9090

КАНАІ KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ІВАН БУНКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
заряджує погребом по \$150
шні так низький як...
ОБСЛУГОВА НАПРЯЩА.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7651

ПЕТРО ПРЕМІ
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Забігається похороним
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-8568

BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155th St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtro 5-6577

WHILE FLUTTERY LADIES AND TOP-HATED GENTLEMEN GATHERED FOR THE RECEPTION TO TARZAN

THEY WOULD HAVE BEEN SHOCKED TO SEE THE MISSING HONOR GUEST KILLA MOUNTAIN GOAT AND FEAST ON ITS RAW FLESH.

AND TARZAN WOULD HAVE BEEN SURPRISED TO SEE A BRITISH SECRET AGENT APPROACH THE MAYOR TENSELY: "I MUST FIND TARZAN AT ONCE."

Підчас коли модно вбрані ладі й пані збиралися на прийняття в честь Тарзана...

Тарзан був вже високо в горах, розсліджуючи нову пущу.

Вони булиб немало здивовані, якби вони бачили, як Тарзан убив дикого цапа й їв його сире м'ясо.

І Тарзан був би немало здивований, якби він побачив, як один тайний британський агент говорив до посадики міста: „Мушу зараз найти Тарзана“.